

"Tidlig og god språkstimulering er viktig del av barnehagens innhold.

Kommunikasjon foregår i et vekselspill mellom å motta og tolke et budskap.

Både den nonverbale og den verbale kommunikasjonen er viktig for å utvikle et godt språk. Å få varierte og rike erfaringer er avgjørende for å forstå begreper. Å samtale om opplevelser, tanker og følelser er nødvendig for utvikling av et rikt språk."

(Rammeplanen s. 34)

Stortingsmelding nr. 16. ...og ingen sto igjen

Barnehagen har en viktig rolle som oppvekst- og utviklingsarena, barnehagen har stor betydning som kulturformidler, læringsarena, og møteplass. Ved hjelp av Språk lærer barnet å forstå seg selv og Omverden. Språkutvikling er noe av det mest betydningsfulle som skjer i et barns liv, og er avgjørende for barnets videre utvikling – både intellektuelt, sosialt og emosjonelt. Barnehagen skal inkludere og stimulere til livslanglæring. Barnehagen skal være med på å danne et godt grunnlag for senere læring.

Lesing er grunnlag for all læring.

MÅL: Barna skal få konkrete erfaringer og ulike opplevelser for å fremme språkutvikling og den språklige bevisstheten. Barna skal få erfaring med IKT og tekstskaping.

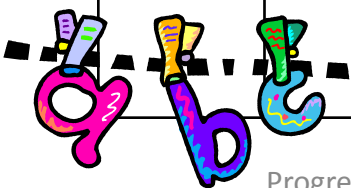
For å nå disse målene må personalet:

- Være seg bevisst sin forbildefunksjon for hvordan en lytter, gir konstruktiv respons og bruker kroppsspråk, talespråk og tekst.
- Fremme tillit mellom barn, og mellom barn og voksne, slik at barn føler glede ved å kommunisere og trygghet til å benytte ulike språk- og tekstformer i hverdagen
- Tilrettelegge for meningsfulle opplevelser, og skape tid og rom for bruk av nonverbalt og verbalt språk i hverdagsaktiviteter, lek og i mer tilrettelagte situasjoner
- Skape et språkstimulerende miljø for alle barn og oppmuntre til å lytte, samtale og leke med lyd, rim, rytme og fabulere med hjelp av språk og sang
- Vise forståelse for betydningen av barns morsmål
- Oppmuntre barn med to- eller flerspråklig bakgrunn til å være språklig aktive og samtidig hjelpe dem til å få erfaringer som bygger opp deres begrepsforståelse og ordforråd i norsk
- Støtte barn som har ulike former for kommunikasjonsvansker, som er lite språklige aktive eller har sen språkutvikling
- La barna møte symboler som bokstaver og siffer i daglige sammenhenger, støtte barns initiativ når det gjelder å telle, sortere, lese, lekeskrive eller til å diktere tekst
- Skape et miljø hvor barn og voksne daglig opplever spenning og glede ved høytlesing, fortelling, sang og samtale, og være seg bevisst hvilke etiske, estetiske og kulturelle verdier som formidles



Progresjonsplan: 3.1 Kommunikasjon, språk og tekst

| Alder: | Prosessmål: | Tiltak/verktøy: |
|----------|--|---|
| Generelt | | <p>Rommene innredes for å legge til rette for å skape et godt språklig læringsmiljø, både fysisk og psykisk.</p> <ul style="list-style-type: none"> •Merking, bruk røde/blå bokstaver (vokaler og konsonanter), små og store bokstaver •Møblering • Bokstavene heter A og lyden er aaaaaa, bevisst bokstavens lyd <p>Voksne skal sitte ned ved matbordet og samtale med barna under måltidet.</p> |
| 1-2 år | <ul style="list-style-type: none"> • Forstå en del vanlige hverdagsord • Bruker peking kommunikativt • Nevner ting/personer med egne ord • Lære enkle "tegn- til -tale"-ord, ved å bruke enkle sanger og vers. | <ul style="list-style-type: none"> • Sette ord på handlinger sammen med barna • Sang ute og inne, bevegelsesanger, sanger med tegn • Daglig høytlesing/fortelling/korte enkle eventyr • Konkretisering av eventyr/fortellinger ved hjelp av sang og musikk, flanellograf, figurer og "snakkepakken" • Rim og regler (bruke rom og regelkort) • Tolke og forstå barnas non-verbale kommunikasjon • Faste samlingsstunder, to pr. dag. En før utetid og en før lunsj (kort) • Bruke bilde og ord sammen. • Benevne kroppsdelene under påkledning, bruke høyre/venstre fot/arm • Samtale med barnet under bleieskift • Benevne alle ord, være bevisst lydnivå, snakke normalt (ikke babyspråk) • Dans og bevegelse til musikk • Bilder av barna med forbokstaven på baksiden • Bilder/tegninger av familien på veggen, samtale med barna, fotobok med bilder av barna/familie, kosedyr osv. • Alfabetet henger tilgjengelig, barna blir tidlig kjent med bokstaver/former |




Progresjonsplan: 3.1 Kommunikasjon, språk og tekst

| Alder: | Prosessmål: | Tiltak/verktøy: |
|----------|--|---|
| 2 – 3 år | <ul style="list-style-type: none"> • Forstå instruksjoner med to ledd, for eksempel legge bamsen i senga • Benevner selv vanlige hverdagsord • Bruker 2-3 ords setninger • Barna lærer ulike rim og regler • Kan enkelte bevegelser i forhold til bevegelsesanger • Begynnende lydering (bilder av barna med forbokstaven på baksiden) | <ul style="list-style-type: none"> • Sette ord på handlinger sammen med barna • Sang ute og inne, bevegelsesanger, sanger med tegn • Daglig høytlesing/fortelling/korte enkle eventyr • Konkretisering av eventyr/fortellinger ved hjelp av sang og musikk, flanellograf, figurer og "snakkepakken" • Rim og regler (bruke rim og regelkort) • Tolke og forstå barnas non-verbale kommunikasjon • Faste samlingsstunder, to pr. dag. En før utetid og en før lunsj (kort) • Bruke bilde og ord sammen. • Benevne kroppsdelene under påkledning, bruke høyre/venstre fot/arm • Samtale med barnet under bleieskift • Benevne alle ord, være bevisst lydnivå, snakke normalt (ikke babyspråk) • Dans og bevegelse til musikk (youtube) • Bilder av barna med forbokstaven på baksiden • Alfabetet henger tilgjengelig, barna blir tidlig kjent med bokstaver/former • Lotto med bilder, memo, quips • Grupper med få barn, gjennomføre ulike språkleker/spill/enkel rollelek <p>IKT og dokumentasjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna kan ta bilder, være med og skrive de ut, fortelle hva de ser (dokumentasjon), youtube, hva kan data/PC brukes til? • PC brukes aktivt sammen med barn |



Progresjonsplan: 3.1 Kommunikasjon, språk og tekst


| ALDER: | Prosessmål: | Tiltak/verktøy: |
|--|---|--|
| <p>3 – 4 år</p>  | <ul style="list-style-type: none"> • Uttalen er forståelig for ukjente • Forstår noen fargenavn • Gjengir deler av kjente rim/regler og sanger • Har et forhold til tekst/bilder i bøker, øver på å lytte • Kjenner sin bokstav • Bruker språket relevant i samsvar med situasjonen • Kan formulere sine ønsker verbalt • Hører forskjell på ord som <i>bil-pil</i>, <i>mus-hus</i>, <i>katt-hatt</i> • Har begynt å bruke overbegrep (dyr, mat, leker | <ul style="list-style-type: none"> • Sette ord på handlinger sammen med barna • Sang ute og inne, bevegelsesanger, sanger med tegn • Daglig høytlesing/fortelling/korte enkle eventyr • Konkretisering av eventyr/fortellinger ved hjelp av sang og musikk, flanellograf, figurer og ”snakkepakken” • Rim og regler (bruke rom og regelkort) • Tolke og forså barnas non-verbale kommunikasjon • Faste samlingsstunder, to pr. dag. En før utetid og en før lunsj (kort) • Bruke bilde og ord sammen. • Benevne kroppsdelene under påkledning, bruke høyre/venstre fot/arm • Benevne alle ord, være bevisst lydnivå, snakke normalt • Dans og bevegelse til musikk • Bilder av barna med forbokstaven på baksiden • Bilder/tegninger av familien på vegg, samtale med barna • Alfabetet henger tilgjengelig, barna blir tidlig kjent med bokstaver/former • Lotto med bilder • Grupper med få barn, gjennomføre ulike språkleker/spill/enkel rollelek • Bruker bøker med tekst og støttende bilder • Samling der vi jobber med språkets rytme og klang, klappe hele navnet/stavelser • merking av hyller med både bilde og navn, for eksempel tegneark, tusjer, lego osv. • Lese to bøker om dagen • Skrive tekst til tegninger • Tegne til en tekst som er lest tidligere <p>IKT og dokumentasjon:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Barna kan ta bilder, være med og skrive de ut, fortelle hva de ser (dokumentasjon) • Skrive på PC – word, paint, spill med bokstaver |

Progresjonsplan: 3.1 Kommunikasjon, språk og tekst

| ALDER: | Prosessmål: | Tiltak/verktøy: |
|----------|---|--|
| 4 – 5 år | <ul style="list-style-type: none"> • Fortelle en historie med en viss sammenheng • Uttale rett konsonantsammensetninger • Bruke språket for å uttrykke følelser, begynnende konfliktløsning • Interesse for begynnende lekelesing/skriving • Kjenner bildet av navnet sitt, mor, far og sine egne bokstaver • Mestrer å lytte til bøker/historier • Bruker setninger som viser til noe som har hendt/ skal hende • Liker ord og språklige uttrykk | <ul style="list-style-type: none"> • Sette ord på handlinger sammen med barna • Sang ute og inne, bevegelsesanger, sanger med tegn • Daglig høytlesing/fortelling/korte enkle eventyr • Konkretisering av eventyr/fortellinger ved hjelp av sang og musikk, flanellograf, figurer og "snakkepakken" • Rim og regler (bruke rom og regelkort) • Tolke og forstå barnas non-verbale kommunikasjon • Faste samlingsstunder, to pr. dag. En før utetid og en før lunsj (kort) • Bruke bilde og ord sammen. • Benevne alle ord, være bevisst uttale og lydnivå • Dans og bevegelse til musikk • Bilder av barna med navnet på baksiden • Familiebilder på veggen, samtale med barna om navn adresse, begreper (antall, stor, liten osv) • Alfabetet henger tilgjengelig • Lotto med bilder • Grupper med få barn, gjennomføre ulike språkleker/spill/rollelek • Bruker bøker med tekst og støttende bilder • Bruke temabøker • Klappe ord -> leserytme |



Progresjonsplan: 3.1 Kommunikasjon, språk og tekst


| ALDER: | Prosessmål: | Tiltak/verktøy: |
|----------|---|---|
| 4 – 5 år |  | <ul style="list-style-type: none">• Samling der vi jobber med språkets rytme og klang• Merking av hyller med både bilde og navn, for eksempel tegneark, tusjer, lego osv.• Lese en bok om dagen <p>IKT og dokumentasjon:</p> <ul style="list-style-type: none">• Barna kan ta bilder, være med og skrive de ut, fortelle hva de ser (dokumentasjon)• PC – tegne i paint, word, youtube, innhente informasjon, spill med bokstaver |

Progresjonsplan: 3.1 Kommunikasjon, språk og tekst

| ALDER: | Prosessmål: | Tiltak/verktøy: |
|----------|--|--|
| 5 – 6 år | <ul style="list-style-type: none"> • Mestrer hverdagspråk med vanlig og riktig setningsoppbygning, småord og bøyninger • Kan lytte til lyder og rytme i språket og er fortrolig med tallsiffer og bokstaver • Forstår tidsbegreper; i går, i dag, morgen, kveld • Forstår og kan utføre felles beskjeder • Bruker rimord, tøyser og leker med språket • Mestrer dialog/samtale • Kan være konsentrert over tid og lytte til bøker/historier • Kan skrive navnet sitt, og kjenner flere bokstaver • Kjenner for- og etternavn til flere i familien, og evt. adresse • Barna deltar i barnesamtaler og møter | <ul style="list-style-type: none"> • Sette ord på handlinger sammen med barna • Sang ute og inne, bevegelsesanger, sanger med tegn • Daglig høytlesing/fortelling/korte enkle eventyr • Konkretisering av eventyr/fortellinger ved hjelp av sang og musikk, flanellograf, figurer og "snakkepakken" • Rim og regler (bruke rom og regelkort) • Tolke og forså barnas non-verbale kommunikasjon • Faste samlingsstunder, to pr. dag. En før utetid og en før lunsj (kort) • Bruke bilde og ord sammen. • Benevne alle ord, være bevisst uttale og lydnivå • Dans og bevegelse til musikk • Bilder av barna med navn på baksiden • Familiebilder på veggen, samtale med barna om navn adresse, begreper (antall, stor, liten osv) • Alfabetet henger tilgjengelig • Lotto med bilder, bokstaver • Grupper med få barn, gjennomføre ulike språkleker/spill/rollelek • Bruker bøker med tekst og støttende bilder • Bruke temabøker • Klappe stavelser i ord -> leserytme • Samling der vi jobber med språkets rytme og klang • merking av hyller med både bilde og navn, for eksempel tegneark, tusjer, lego osv |



Progresjonsplan: 3.1 Kommunikasjon, språk og tekst

| ALDER: | Prosessmål: | Tiltak/verktøy: |
|----------|---|---|
| 5 – 6 år |  | <ul style="list-style-type: none">• Bøker med avansert innhold• Litt mer avanserte rim/regler, ellinger og fortellinger• Storeklubb (skolebegynnere), begrepstrening/lyderinge• Erfaring med bokstaver• Språklyder -> lydering, munnmotorikk• Lese to bøker om dagen <p>IKT og dokumentasjon:</p> <ul style="list-style-type: none">• Barna kan ta bilder med fotoapparat, være med og skrive de ut, fortelle hva de ser (dokumentasjon)• PC – tegne i paint, word, youtube, innhente informasjon |